

WYMAGANIA EDUKACYJNE
Z JĘZYKA POLSKIEGO
DLA KLASY VII

Nauczyciel prowadzący: Edyta Gądek

OGÓLNE KRYTERIA OCENIANIA

Niedostateczny

- poziom umiejętności i wiadomości objętych wymaganiami edukacyjnymi klasy siódmej uniemożliwia osiągnięcie celów polonistycznych,
- uczeń nie potrafi wykonać zadań o niewielkim poziomie trudności.

Dopuszczający

- poziom umiejętności i wiadomości objętych wymaganiami edukacyjnymi klasy siódmej umożliwia osiągnięcie celów polonistycznych,
- uczeń potrafi wykonać zadania teoretyczne i praktyczne o niewielkim poziomie trudności.

Dostateczny

- poziom zdobytych umiejętności i wiadomości objętych wymaganiami edukacyjnymi klasy siódmej pozwala na rozwijanie kompetencji ujętych w programie i wynikających z podstawy programowej,
- uczeń wykonuje zadania teoretyczne i praktyczne typowe o średnim poziomie trudności ujętych w programie i wynikających z podstawy programowej.

Dobry

- uczeń poprawnie stosuje wiadomości i umiejętności ujęte w programie nauczania i wynikające z podstawy programowej, rozwiązuje samodzielnie typowe zadania teoretyczne i praktyczne.

Bardzo dobry

- uczeń sprawnie się posługuje zdobytymi wiadomościami, rozwiązuje samodzielnie problemy teoretyczne i praktyczne ujęte w programie nauczania i wynikające z podstawy programowej, potrafi zastosować poznaną wiedzę do rozwiązywania zadań i problemów w nowych sytuacjach.

Celujący

- uczeń biegle się posługuje zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami w rozwiązywaniu problemów teoretycznych i praktycznych objętych programem nauczania i wynikających z podstawy programowej, proponuje rozwiązania nietypowe; jest twórczy, rozwija własne uzdolnienia.

Ocenę **niedostateczna**
otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą.

Ocenę **dopuszczająca**
otrzymuje uczeń, który:

Kształcenie literackie i kulturowe

ŚLUCHANIE

- uważnie słucha wypowiedzi kolegów i nauczyciela;
- wyraża prośbę o powtórzenie wypowiedzi;
- słucha nagrania wzorcowej recytacji;
- mówi na temat najważniejszych treści wysłuchanego utworu;
- rozumie polecenia;
- rozpoznaje fragmenty informacyjne i perswazyjne w wysłuchanym tekście;
- rozpoznaje emocje towarzyszące osobie wypowiadającej się

CZYTANIE UTWORÓW LITERACKICH I ODBIÓR TEKSTÓW KULTURY

- czyta teksty współczesne i dawne;
- odczytuje tekst literacki i inne dzieła sztuki (np. obraz, rzeźba, grafika) na poziomie dosłownym, na poziomie krytycznym z pomocą nauczyciela, określa temat utworu i poruszony problem, odnosi się do wybranych kontekstów, np biograficznego, historycznego, kulturowego;
- rozpoznaje wypowiedź o charakterze emocjonalnym, argumentacyjnym, wskazuje w tekście argumentacyjnym tezę, argument i przykłady;
- rozpoznaje w tekście najważniejsze informacje, opinię i fakty, rozróżnia fikcję i kłamstwo;
- wie, czym jest perswazja, sugestia, ironia, z pomocą nauczyciela rozpoznaje aluzję;
- rozróżnia elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim;
- wskazuje nadawcę i adresata wypowiedzi;
- dostrzega różne motywy postępowania bohaterów;
- odczytując sens utworu, dostrzega podstawowe wartości, takie jak przyjaźń, wierność, patriotyzm; formułuje proste wnioski;
- czyta utwory liryczne i zna cechy liryki jako rodzaju literackiego, zna gatunki należące do liryki: sonet, pieśń, tren;
- odróżnia osobę mówiącą w wierszu od autora tekstu, bohatera utworu od podmiotu lirycznego;
- zna podstawowe środki wyrazu artystycznego wypowiedzi,
- rozpoznaje obrazy poetyckie w utworze;
- czyta utwory epickie i zna cechy epiki jako rodzaju literackiego, zna gatunki należące do epiki;
- wymienia elementy konstrukcyjne świata przedstawionego w utworze;
- wie, czym się różni fikcja literacka od rzeczywistości;
- rozróżnia narrację pierwszo- i trzecioosobową;
- rozpoznaje w tekście epickim fragmenty opowiadania i opisu;
- odróżnia dramat od innych rodzajów literackich, wskazuje elementy dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog i dialog;
- rozpoznaje balladę jako gatunek z pogranicza rodzajów literackich;
- posługuje się spisem treści, cytatem z poszanowaniem praw autorskich;
- rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, artykuł;
- wyszukuje informacje w tekście popularnonaukowym, naukowym, publicystycznym;
- dostrzega symbole i alegorie w tekstach kultury;
- zna terminy *adaptacja filmowa* i *adaptacja teatralna*;

- wymienia osoby uczestniczące w procesie powstawania przedstawienia teatralnego oraz filmu (reżyser, aktor, scenograf, charakteryzator);
- zauważa związki między dziełem literackim a innym tekstem kultury;
- dokonuje przekładu intersemiotycznego tekstów kultury oraz prezentuje je w ramach różnych projektów grupowych

Tworzenie wypowiedzi (elementy retoryki, mówienie i pisanie)

- sporządza w różnych formach notatkę dotyczącą wysłuchanej wypowiedzi;
- tworzy plan dłuższej wypowiedzi;
- tworzy wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, w rozprawce z pomocą nauczyciela formułuje tezę, hipotezę oraz argumenty, samodzielnie podaje przykłady do argumentów, formułuje wnioski;
- wypowiada się na temat;
- stara się zachować poprawność językową, ortograficzną i interpunkcyjną tekstu, a w tekstach mówionych zachowuje poprawność akcentowania wyrazów i zdań, dba o poprawną wymowę;
- stara się o estetyczny zapis wypowiedzi;
- wygłasza krótki monolog, podejmuje próbę wygłaszania przemówienia oraz próby uczestniczenia w dyskusji;
- przygotowuje wywiad;
- streszcza, skraca, parafrazuje tekst, w tym tekst popularnonaukowy;
- wyraża swoje zdanie i umie je uzasadnić, odnosi się do cudzych poglądów;
- pisze opowiadanie odtwórcze i twórcze; wie, jak umieścić dialog w tekście;
- opisuje i charakteryzuje postaci rzeczywiste i fikcyjne;
- stosuje narrację pierwszo- i trzecioosobową;
- opisuje elementy dzieła malarskiego, wykorzystuje z pomocą nauczyciela odpowiednie konteksty;
- układa tekst o trójdzielnej kompozycji z uwzględnieniem akapitów, stosuje cytaty;
- wygłasza z pamięci tekst poetycki

Kształcenie językowe (gramatyka języka polskiego, komunikacja językowa i kultura języka, ortografia i interpunkcja)

- wie, czym jest błąd językowy;
- ma podstawową wiedzę z zakresu gramatyki języka polskiego:
 - fonetyki (zna różnicę między głosem a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne, ustne, nosowe; wie, na czym polega zjawisko upodobnień pod względem dźwięczności i uproszczeń grup spółgłoskowych, utraty dźwięczności w wygłosie), dostrzega rozbieżności między mową a pismem;
 - słowotwórstwa i słownictwa (wie, czym są wyraz podstawowy i pochodny, podstawa słowotwórcza, formant, rdzeń, rodzina wyrazów; rozumie różnicę między wyrazem pokrewnym a bliskoznacznym, dostrzega zróżnicowanie formantów pod względem ich funkcji, rozumie różnicę między realnym a słowotwórczym znaczeniem wyrazów, odróżnia typy wyrazów złożonych), odróżnia skróty od skrótowców i stosuje zasady interpunkcji w ich zapisie, świadomie wzbogaca zasób własnego słownictwa o przysłowia, powiedzenia, frazeologizmy itp., odróżnia synonimy od homonimów;
 - fleksji (stosuje wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie partykuły *nie* z różnymi częściami mowy, rozpoznaje imiesłowy, zna zasady ich tworzenia);
 - składni (wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie, dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie

Ocenę **dostateczną** otrzymuje uczeń,
który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dopuszczającą oraz:

Kształcenie literackie i kulturowe

ŚLUCHANIE

- świadomie uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej przez uważne słuchanie wypowiedzi innych jej uczestników;
- żywo reaguje na wypowiedzi kolegów i nauczyciela, m.in. prosi o jej powtórzenie, uzupełnienie, wyjaśnienie;
- określa tematykę wysłuchanego utworu; ocenia wartość wysłuchanego tekstu;
- rozróżnia teksty o charakterze informacyjnym i perswazyjnym;
- wybiera potrzebne informacje z wysłuchanego tekstu;
- rozpoznaje komizm, kpinę i ironię jako wyraz intencji wypowiedzi

CZYTANIE UTWORÓW LITERACKICH I ODBIÓR TEKSTÓW KULTURY

- podejmuje próby samodzielnego odczytania różnych tekstów współczesnych i dawnych na poziomie przenośnym, a w ich odczytaniu odnosi się do różnych kontekstów;
- nazywa różne motywy postępowania bohaterów;
- określa problem poruszony w utworze i ustosunkowuje się do niego;
- identyfikuje w tekście poetyckim cechy liryki;
- charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu;
- wskazuje podstawowe środki wyrazu artystycznego wypowiedzi, w tym: neologizm, eufemizm;
- wyodrębnia w tekście obrazy poetyckie;
- rozróżnia takie gatunki poezji, jak pieśń, hymn;
- identyfikuje elementy świata przedstawionego w utworze;
- odróżnia fikcję literacką od rzeczywistości;
- rozumie znaczenie terminów *realizm* i *fantastyka*;
- odróżnia cechy gatunkowe noweli, powieści, opowiadania;
- podaje przykłady utworów należących do literatury dydaktycznej;
- zna cechy literatury dydaktycznej, wymienia cechy bajki i ballady;
- rozpoznaje cechy dramatu jako rodzaju literackiego w tekście;
- samodzielnie wyszukuje potrzebne informacje w odpowiednich źródłach;
- wyszukuje informacje w indeksie i przypisach;
- rozpoznaje językowe i pozajęzykowe środki perswazji, np. w reklamie prasowej;
- analizuje symbole i alegorie występujące w tekstach kultury;
- dostrzega funkcje środków pozajęzykowych w sztuce teatralnej i filmie;
- wskazuje w balladzie elementy typowe dla różnych rodzajów literackich;
- analizuje związki między dziełem literackim a innym tekstem kultury;
- wskazuje elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim

Tworzenie wypowiedzi (elementy retoryki, mówienie i pisanie)

- pisze na temat, starając się zachować przejrzystą kompozycję logicznej i spójnej wypowiedzi, wyraża własne zdanie i podaje argumenty na poparcie własnego stanowiska;
- zachowuje trójdzieloną kompozycję dłuższej wypowiedzi, w tym w przemówieniu;
- stosuje się do zasad poprawnej wymowy oraz norm dotyczących akcentowania wyrazów i zdań, zna wyjątki w akcentowaniu wyrazów,

- rozróżnia środki językowe w zależności od adresata wypowiedzi w oficjalnych i nieoficjalnych sytuacjach mówienia;
- stosuje zasady etykiety językowej i przestrzega zasad etyki mowy;
- uczestniczy w dyskusji zgodnie z zasadami kultury;
- dostrzega zjawisko brutalności słownej, kłamstwo i manipulację;
- uczestniczy w omówieniu recytacji własnej, koleżanek i kolegów;
- redaguje rozprawkę z tezą bądź hipotezą, formułuje odpowiednie argumenty i popiera je odpowiednimi przykładami;
- pisze wywiad;
- stosuje akapity, dba o spójne nawiązania między poszczególnymi częściami wypowiedzi;
- zachowuje poprawność językową i stylistyczną tworzonego tekstu;
- wykazuje dbałość o estetykę zapisu oraz poprawność ortograficzną i interpunkcyjną;
- opisuje dzieło malarskie z odniesieniem do odpowiednich kontekstów; odczytuje sensory przenośne w tekstach kultury, takich jak obraz, plakat, grafika;
- w tekstach własnych wykorzystuje różne formy wypowiedzi, w tym opis sytuacji;
- recytuje tekst poetycki, podejmuje próbę interpretacji głosowej z uwzględnieniem tematu i wyrażanych emocji

Kształcenie językowe (gramatyka języka polskiego, komunikacja językowa i kultura języka, ortografia i interpunkcja)

- dostrzega błędy językowe i potrafi je skorygować;
- stosuje w tworzonych tekstach podstawową wiedzę językową w zakresie:
 - fonetyki (zna różnicę między głoską a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne, ustne, nosowe; wie, na czym polega zjawisko upodobnień pod względem dźwięczności i uproszczeń grup spółgłoskowych, utraty dźwięczności w wygłosie), dostrzega rozbieżności między mową a pismem – słowotwórczością i słownictwem (wie, czym są wyraz podstawowy i pochodny, podstawa słowotwórcza, formant, rdzeń, rodzina wyrazów; rozumie różnicę między wyrazem pokrewnym a bliskoznacznym, dostrzega zróżnicowanie formantów pod względem ich funkcji, rozumie różnicę między realnym a słowotwórczym znaczeniem wyrazów, odróżnia typy wyrazów złożonych), zna typy skrótów i skrótowców i stosuje zasady interpunkcji w ich zapisie, świadomie wzbogaca zasób własnego słownictwa o przysłowia, powiedzenia, frazeologizmy itp., odróżnia synonimy od homonimów;
 - fleksji (stosuje wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie partykuły *nie* z różnymi częściami mowy, rozpoznaje imiesłowy, zna zasady ich tworzenia i odmiany);
 - składni (wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzeń z imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie, dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie

Ocenę **dobrą** otrzymuje uczeń,
który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dostateczną oraz:

Kształcenie literackie i kulturowe

SŁUCHANIE

- słucha nagrań recytacji utworów poetyckich i prozatorskich oraz dostrzega środki wyrazu artystycznego tekstu;
- analizuje i rozpoznaje intencję nadawcy wysłuchanego utworu, w tym aluzję, sugestię, manipulację

CZYTANIE TEKSTÓW PISANYCH I ODBIÓR INNYCH TEKSTÓW KULTURY

- płynnie czyta teksty współczesne i dawne, stosując się do zasad poprawnej interpunkcji, akcentowania i intonacji;
- odczytuje tekst na poziomie przenośnym;
- określa funkcję przeczytanego tekstu;
- interpretuje tytuł utworu;
- wyjaśnia motywy postępowania bohaterów, ocenia ich zachowania i postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych zasad moralnych;
- dostrzega manipulację i perswazję, wartościowanie w czytanim tekście, w tym w satyrze;
- określa funkcję środków artystycznego wyrazu;
- analizuje elementy świata przedstawionego w utworze, omawia ich funkcję w konstrukcji utworu;
- uzasadnia przynależność gatunkową różnych utworów literackich;
- uzasadnia przynależność tekstu prasowego do publicystyki;
- wyszukuje i porównuje informacje w różnych tekstach, m.in. popularnonaukowych i naukowych;
- analizuje językowe i pozajęzykowe środki perswazji w reklamie prasowej;
- odczytuje sensory przenośne i symboliczne w odbieranym tekście

Tworzenie wypowiedzi (elementy retoryki, mówienie i pisanie)

- płynnie mówi na podany temat, starając się zachować zasady poprawności językowej i stylistycznej;
- uzasadnia własne zdanie za pomocą rzeczowych argumentów;
- dobiera środki językowe w zależności od adresata wypowiedzi w oficjalnych i nieoficjalnych sytuacjach mówienia;
- aktywnie uczestniczy w dyskusji;
- pisze na temat, stosując funkcjonalną kompozycję logicznej wypowiedzi, polemizuje ze stanowiskiem innych, formułuje rzeczowe argumenty poparte celnie dobranymi przykładami;
- dobiera i stosuje środki językowe odpowiednio do sytuacji i odbiorcy oraz rodzaju komunikatu;
- prezentuje w dyskusji swoje stanowisko, rozwija je odpowiednio dobranymi argumentami, świadomie stosuje retoryczne środki wyrazu;
- reaguje z zachowaniem zasad kultury na zjawisko brutalności słownej, kłamstwo i manipulację;
- w rozprawce dobiera odpowiednie argumenty, w których odwołuje się do kontekstu literackiego, popiera je odpowiednimi przykładami;
- pisze wywiad, wykorzystując zdobytą z różnych źródeł wiedzę na temat podjęty w rozmowie;
- opisuje dzieło malarskie z odniesieniem do odpowiednich kontekstów; podejmuje próbę interpretacji tekstu kultury, np. obrazu, plakatu, grafiki;
- w tekstach własnych wykorzystuje różne formy wypowiedzi, w tym mowę zależną i niezależną w celu dynamizowania akcji i charakteryzowania bohatera;
- recytuje tekst poetycki, interpretacje głosowo z uwzględnieniem tematyki utworu;
- ocenia recytację własną, koleżanek i kolegów i przedstawia uzasadnienie swojej oceny

Kształcenie językowe (gramatyka języka polskiego, komunikacja językowa i kultura języka, ortografia i interpunkcja)

- dokonuje korekty tworzonego tekstu;
- analizuje elementy językowe w tekstach kultury (np. w reklamach, plakacie, w piosence), wykorzystując wiedzę o języku w zakresie:
 - fonetyki (zna różnicę między głoską a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne, ustne, nosowe; wie, na czym polega zjawisko upodobnień pod względem dźwięczności

i uproszczeń grup spółgłoskowych, utraty dźwięczności w wygłosie), dostrzega rozbieżności między mową a pismem;

- słowotwórstwa i słownictwa (wie, czym są wyraz podstawowy i pochodny, podstawa słowotwórcza, formant, rdzeń, rodzina wyrazów; rozumie różnicę między wyrazem pokrewnym a bliskoznacznym, dostrzega zróżnicowanie formantów pod względem ich funkcji, rozumie różnicę między realnym a słowotwórczym znaczeniem wyrazów, odróżnia typy wyrazów złożonych), zna typy skrótów i skrótowców i stosuje zasady interpunkcji w ich zapisie, świadomie wzbogaca zasób własnego słownictwa o przysłowia, powiedzenia, frazeologizmy itp., odróżnia synonimy od homonimów;
- fleksji (stosuje wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie partykuły *nie* z różnymi częściami mowy, rozpoznaje imiesłowy, zna zasady ich tworzenia i odmiany);
- składni (wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzeń z imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie, dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie

Ocenę **bardzo dobrą** otrzymuje uczeń,
który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dobrą oraz:

Kształcenie literackie i kulturowe

SŁUCHANIE

- słucha nagrań recytacji utworów poetyckich i prozatorskich oraz dostrzega i ocenia zabiegi związane z prezentacją walorów artystycznych tekstu;
- interpretuje wysłuchany tekst, uwzględniając intencję jego nadawcy

CZYTANIE TEKSTÓW PISANYCH I ODBIÓR INNYCH TEKSTÓW KULTURY

- płynnie czyta teksty współczesne i dawne, stosując się do zasad poprawnej interpunkcji, akcentowania, intonacji oraz uwzględnia budowę wersyfikacyjną, a także organizację rytmiczną utworu poetyckiego;
- odczytuje tekst na poziomie przenośnym i symbolicznym;
- wartościuje zachowania i postawy bohaterów, uwzględniając motywy ich postępowania i odwołując się do ogólnie przyjętych zasad moralnych;
- ustosunkowuje się do różnych sposobów oddziaływania tekstu na odbiorcę, takich jak perswazja, manipulacja itp.;
- określa funkcję środków artystycznego wyrazu, a zwłaszcza symbolu i alegorii;
- interpretuje symbole występujące w różnych tekstach kultury

Tworzenie wypowiedzi (elementy retoryki, mówienie i pisanie)

- udowadnia swoje racje za pomocą rzeczowych argumentów ułożonych w logiczny wywód;
- aktywnie uczestniczy w dyskusji, używając środków językowych wyrażających stosunek mówiącego do przedstawianych treści i nawiązując do wypowiedzi przedmówców, podejmuje próby prowadzenia dyskusji;
- charakteryzując postać fikcyjną, ocenia i wartościuje jej zachowania i postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych norm moralnych;
- analizuje uczucia własne i bohaterów literackich;
- próbuje interpretować głosowo wygłaszany tekst, m.in. przez poprawne stosowanie pauz w tekście zawierającym przerzutnie;
- krytycznie, rzeczowo omawia oraz ocenia recytację własną i kolegów;
- pisze wypowiedzi logiczne, spójne i przejrzyste pod względem kompozycyjnym i poprawne pod względem językowym, stylistycznym, ortograficznym oraz interpunkcyjnym;

- dobierając odpowiednie słownictwo, tworzy tekst wyrażający intencje nadawcy;
- posługuje się odpowiednimi argumentami i przykładami w celu uzasadnienia własnego zdania;
- posługując się bogatym słownictwem, redaguje różne formy wypowiedzi, m.in. opowiadanie z elementami dialogu i monologu, opisu, charakterystyki, zróżnicowane stylistycznie i funkcjonalnie opisy, recenzję i notatkę (różnorodne postaci) oraz pisma użytkowe;
- odwołując się do kontekstów, tworzy rozprawkę z tezą lub hipotezą

Kształcenie językowe (gramatyka języka polskiego, komunikacja językowa i kultura języka, ortografia i interpunkcja)

- wykorzystując wiedzę o języku, analizuje elementy językowe w tekstach kultury jako świadome kształtowanie warstwy stylistycznej tekstu;
- świadomie stosuje wiedzę językową w zakresie treści materiałowych przewidzianych programem nauczania w zakresie fonetyki, fleksji, składni, słownictwa

Ocenę **celującą** otrzymuje uczeń,
który spełnia wymagania kryterialne na ocenę bardzo dobrą oraz:

Kształcenie literackie i kulturowe

SŁUCHANIE

- słucha i rozumie wypowiedzi kolegów i nauczyciela jako aktywny uczestnik różnych sytuacji mówienia w czasie zajęć lekcyjnych;
- odczytuje i interpretuje zabiegi związane z prezentacją walorów artystycznych nagrania wzorcowej recytacji;
- analizuje i wykorzystuje w nowych sytuacjach dydaktycznych informacje wybrane z wysłuchanego tekstu

CZYTANIE TEKSTÓW PISANYCH I ODBIÓR INNYCH TEKSTÓW KULTURY

- czyta różne teksty (zarówno współczesne, jak i dawne, przewidziane w programie nauczania) na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym;
- samodzielnie interpretuje teksty pisane i inne teksty kultury, uwzględniając intencję nadawcy oraz konteksty niezbędne do interpretacji;
- praktycznie wykorzystuje informacje wybrane z tekstu literackiego, popularnonaukowego, naukowego;
- krytycznie ocenia i wartościuje treści, zachowania i postawy przedstawione w utworach w odniesieniu do systemu moralnego i etycznego

Tworzenie wypowiedzi (elementy retoryki, mówienie i pisanie)

- samodzielnie buduje spójne, logiczne, rzeczowe wypowiedzi na podany temat, w których przedstawia własne stanowisko lub za pomocą popartych przykładami argumentów uwzględniających różne konteksty kulturowe dowodzi przyjętych racji;
- aktywnie uczestniczy w dyskusji jako dyskutant lub przewodniczący, rzeczowo przedstawia swoje stanowisko i wnioski;
- interpretuje głośno wygłaszany z pamięci lub czytany tekst, uwzględniając funkcję zastosowanych środków stylistycznych;
- oceniając pracę innych, przedstawia krytyczną, rzeczową refleksję wynikającą z wnikliwej analizy wykonanych zadań i erudycji polonistycznej;

- pisze wypowiedzi oryginalne pod względem sposobu ujęcia tematu, w tym rozprawkę z hipotezą; wykazuje się szczególną dbałością o poprawność językową, bezbłędny zapis, logiczną kompozycję;
- tworzy oryginalne notatki, posługując się bogatym słownictwem

Kształcenie językowe (gramatyka języka polskiego, komunikacja językowa i kultura języka, ortografia i interpunkcja)

- wykorzystując wiedzę o języku, odczytuje sensy symboliczne i przenośne w tekstach kultury jako efekt świadomego kształtowania warstwy stylistycznej wypowiedzi;
- samodzielnie poszerza wiedzę językową i wykorzystuje ją we własnych wypowiedziach.

DODATKOWE USTALENIA

I. Obszary pracy uczniów podlegające ocenie

1. Czytanie, odbiór i interpretacja tekstów kultury.
2. Pisanie:
 - tworzenie tekstów na tematy poruszane na zajęciach,
 - redagowanie określonych w podstawie programowej form wypowiedzi (z uwzględnieniem odpowiedniej kompozycji, układu graficznego zgodnego z wymogami danej formy oraz poprawności językowej, ortograficznej i interpunkcyjnej),
 - tworzenie planu odtwórczego i twórczego,
 - redagowanie notatek,
 - formułowanie pytań do tekstu.
3. Mówienie:
 - odpowiedzi ustne,
 - wypowiedzi na tematy poruszane na zajęciach,
 - wypowiedzi o charakterze argumentacyjnym,
 - wygłaszanie krótkich przemówień,
 - wygłaszanie z pamięci tekstów literackich,
 - udział w dyskusji (argumentowanie, wnioskowanie).
4. Świadomość językowa:
 - znajomość zagadnień gramatyki i jej praktyczne zastosowanie,
 - znajomość zasad ortografii i interpunkcji,
 - stosowanie poznanych zasad ortograficznych i interpunkcyjnych,
 - zróżnicowanie języka,
 - posługiwanie się słownictwem z określonych kręgów tematycznych.
5. Znajomość treści lektur.
6. Korzystanie z informacji zawartych w różnych źródłach.

7. Inne:

- technika czytania - czytanie z przygotowaniem, bez przygotowania,
- praca domowa,
- prowadzenie zeszytu i zeszytu ćwiczeń,
- praca na lekcji (indywidualna i w grupach),
- prace długoterminowe, w tym projekty,
- udział w konkursach,
- przygotowanie do lekcji,
- różnorodne działania twórcze, w których uczeń wykorzystuje swoje uzdolnienia,
- zadania dodatkowe.

II. Formy sprawdzania poziomu osiągnięć uczniów

1. Wypowiedzi ustne:

- a) odpowiedź – ma na celu rozpoznanie poziomu i postępów w opanowaniu przez ucznia określonych wiadomości i umiejętności,
 - obejmuje materiał z 1-2 ostatnich lekcji (niezapowiedziane) lub materiał powtórzeniowy przed sprawdzianem (zapowiedziane);
- b) wypowiedź ustna – rozumiana jako krótsza lub dłuższa ustna reakcja ucznia na pytania skierowane do niego przez nauczyciela,
 - może być niezapowiedziana (ocena bieżącej pracy ucznia na lekcji) lub zapowiedziana z jednodniowym/kilkudniowym wyprzedzeniem,
 - krótkie odpowiedzi uczniów oraz merytoryczna aktywność na lekcji nie podlegają ocenie cyfrowej, ale są odnotowywana jako „plus”.

Oceniając wypowiedzi ustne nauczyciel bierze pod uwagę zawartość rzeczową, dobór środków językowych, sposób prezentacji, umiejętność formułowania myśli i argumentacji.

2. Wypowiedzi pisemne:

- a) diagnoza przedmiotowa
 - ma na celu rozpoznawaniu poziomu i postępów w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności w odniesieniu do wymagań określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego,
 - nauczyciel przeprowadza ją w zależności od potrzeb na początku roku szkolnego,
 - jest zapowiedziana co najmniej 1 tydzień wcześniej, z jednoczesnym określeniem przez nauczyciela zakresu i czasu trwania,
 - test diagnozy przedmiotowej przeprowadzanej na rozpoczęcie danej klasy jest oceniany opisowo/procentowo,
 - wynik testu nie jest wpisywany do dziennika i nie ma wpływu na ocenę śródroczną/roczną;
- b) test diagnostyczny – rozumiany jako obiektywna próba polegająca na wykonaniu przez uczniów różnego rodzaju zadań, ćwiczeń itp., w celu rozpoznania stanu ich wiedzy i umiejętności dla opracowania dalszej drogi postępowania,
 - nauczyciel przeprowadza w zależności od potrzeb w ciągu całego cyklu kształcenia,
 - jest zapowiedziany co najmniej 2 tygodnie wcześniej, z jednoczesnym określeniem przez nauczyciela czasu trwania i zakresu materiału,
 - wyniki mogą być przeliczane na ocenę bieżącą, wpisywaną do dziennika;

- c) próbny egzamin zewnętrzny,
- jest zapowiedziany co najmniej 2 tygodnie wcześniej, z jednoczesnym określeniem przez nauczyciela czasu trwania,
 - jest oceniany w obowiązującej skali dotyczącej danego egzaminu,
 - wyniku próbnego egzaminu nie przelicza się na ocenę i nie jest traktowany jako element bieżącego oceniania;
- d) wypracowanie klasowe – rozumiane jako zaplanowane przez nauczyciela dłuższe samodzielne pisemne formy wypowiedzi, przeprowadzone w szkole podczas zajęć edukacyjnych, mające na celu sprawdzenie umiejętności komponowania tekstów własnych zgodnie z określonymi zasadami,
- zaplanowane na jedną godzinę lekcyjną,
 - zapowiedziane jest z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem,
 - przy zapowiadaniu nauczyciel nie podaje tematów wypracowań;
- e) sprawdzian - rozumiany jako samodzielna pisemna praca kontrolna uczniów przeprowadzana podczas zajęć edukacyjnych i obejmująca szerszy zakres materiału - minimum trzech ostatnich lekcji, rozdziału, działu,
- zapowiedziany jest z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem i poprzedzony powtórzeniem materiału,
 - przy zapowiadaniu nauczyciel podaje informacje dotyczące zakresu, celu, formy i terminu pracy;
- f) kartkówka – rozumiana jako krótka praca pisemna, sprawdzająca wiadomości i umiejętności uczniów obejmujące materiał zrealizowany na jednej lub dwóch jednostkach lekcyjnych;
- może być zapowiedziana lub niezapowiedziana;
- g) dyktando - przeprowadza się po wprowadzeniu i utwaleniu lub powtórzeniu poznanych zasad ortograficznych i interpunkcyjnych,
- jest zapowiedziane z tygodniowym wyprzedzeniem.

III. Dodatkowe ustalenia dotyczące oceniania bieżącego

1. **Zeszyt i zeszyt ćwiczeń** – rozumiane jako zeszyty, w których uczniowie systematycznie prowadzą notatki, zapisy z lekcji, wykonują ćwiczenia i odrabiają prace domowe. Uczeń nieobecny na lekcji ma obowiązek uzupełnienia ww. zeszytów w terminie 1 tygodnia od dnia powrotu do szkoły.
2. **Znajomość lektur** – rozumiana jako wiedza i umiejętności z zakresu przeczytanego tekstu.
 - 1) Sprawdzanie znajomości lektur może przybierać różne formy pisemne oraz ustne.
 - 2) W zależności od formy sprawdzenia stosuje się odpowiednie kryteria oceniania.
 - 3) Każdy uczeń musi wykazać się znajomością lektur obowiązkowych, zgodnych z wytycznymi podstawy programowej dla każdego etapu edukacyjnego.
 - 4) Brak znajomości treści i zagadnień z nich wypływających skutkuje oceną niedostateczną.
 - 5) Dłuższa nieobecność nie zwalnia ucznia z obowiązku znajomości lektury realizowanej zgodnie z harmonogramem.

- 6) Na każdy rok szkolny oprócz lektur obowiązkowych przypadają co najmniej dwie lektury uzupełniające. Zakres ich znajomości jest sprawdzany tak, jak w przypadku lektur obowiązkowych.
3. **Zadanie domowe** – rozumiane jako wszystkie formy pisemne, ustne lub inne, zadane przez nauczyciela do samodzielnego wykonania w domu, w celu utrwalenia lub powtórzenia zdobytych wiadomości lub umiejętności.
- 1) Uczeń ma obowiązek wykonywać zadania domowe systematycznie.
 - 2) Uczeń jest zobowiązany do odrobienia wszystkich zadanych ćwiczeń/zadań; pominięcie części pracy domowej jest traktowane jako brak pracy.
 - 3) Uczeń ma obowiązek zgłoszenia braku pracy domowej lub braku ćwiczeń/zadań na początku lekcji.
 - 4) Brak zadania domowego za każdym razem jest odnotowany w dzienniku.
 - 5) Systematyczność odrabiania prac domowych jest brana pod uwagę podczas ustalania oceny śródrocznej i rocznej.
4. **Nieprzygotowanie do lekcji.**
- a) Przez nieprzygotowanie do lekcji należy rozumieć:
 - nieprzygotowanie do odpowiedzi,
 - nieprzygotowanie zapowiedzianej wypowiedzi ustnej,
 - nieprzeczytanie tekstu literackiego zadanego przez nauczyciela,
 - nieopracowanie materiałów niezbędnych do pracy na lekcji,
 - b) zgłoszenie nieprzygotowania nie dotyczy zapowiedzianych sprawdzianów wiedzy i kartkówek.
5. Za wszelkie plagiaty (cała praca lub fragmenty) wpisywana jest ocena niedostateczna.

IV. Zasady wystawiania ocen śródrocznych i rocznych

1. Ocena śródroczna i roczna wynika z zakresu opanowanych umiejętności, zdobytych wiadomości, a także aktywności, wkładu pracy, predyspozycji i rozwoju ucznia.
2. Ocenę śródroczną i roczną ustala się na drodze całościowej analizy bieżących wyników nauczania, ze szczególnym uwzględnieniem kolejno ocen z kategorii: osiągnięcia w konkursie, sprawdzian lektura, wypracowanie klasowe, sprawdzian, kartkówka, wypowiedź ustna, praca pisemna wykonywana na lekcji, aktywność, systematyczność odrabiania prac domowych.

V. Dostosowanie wymagań edukacyjnych

1. Na podstawie opinii lub orzeczenia wydanego przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną określa się dla ucznia indywidualne dostosowanie wymagań.
2. Stwierdzone na podstawie opinii/orzeczenia dysfunkcje nie zwalniają ucznia z obowiązku opanowania materiału przewidzianego programem nauczania.
3. W ocenie pracy ucznia nauczyciel bierze pod uwagę charakter dysfunkcji ucznia:
 - a) w zakresie prac pisemnych nauczyciel może: wydłużyć czas przeznaczony na pisanie, zmniejszyć ilość zadań, nie oceniać estetyki pisma, poprawiać, lecz nie uwzględniać w ocenie błędów ortograficznych, pomóc w przeczytaniu tekstu bazowego lub poleceń, udostępnić dodatkowe słowniki i inne pomoce;

- b) w zakresie słuchania i mówienia nauczyciel może: wydłużyć czas wypowiedzi, zadawać dodatkowe pytania ukierunkowujące, oceniać merytoryczną wiedzę, a nie formę przekazu informacji, umożliwić odpowiadanie bez obecności innych uczniów;
- c) W zakresie czytania nauczyciel może: zachęcać do czytania, sprawdzać znajomość treści, a nie technikę czytania, umożliwić czytanie bez obecności innych uczniów.

Dodatkowe ustalenia z języka polskiego mogą ulec zmianom.